

Komentarji

ni zavijanj in nepoštenosti bi bilo lahko že dosti!

Kadar imamo opraviti z ještovskimi demagogi, vemo, da imo divje gosi kot se glasi ameriška fraza. To se pravi, iskrenosti, močnatosti in častarskega poštenja zaman iščejo pri njih. To sta nam že sto stokrat dokazala Američani. Slovenec in njegova polsena Ameriška Domovina.

A. S. in A. D. imata naočnice kor uprežen konj in vidita v eno stran — drugače ne hita nič. Clevelandski "gentleman" so pred nekaj dnevi pisali v A. D., da Prosveta pada Rooseveltu in mu pravi "baloney". Če bi bili ti "gentleman" pošteni, bi morali priti, da Prosveta do danes še napada Roosevelta osebno, čim je krilatico "baloney", s katero je označil Rooseveltovo lutno politiko, izpustil veliki mokrat in katoliški prvak nith, ne mi!

Radio-bridigar Coughlin je nes predmet diskuzij in kriče v vsem ameriškem časopisu. Kar Prosveta poroča o tem, poroča jo to tudi ameriški. S čim je pa Coughlin postal notoričen? Z verskimi dogmami? Niti najmanj. Če bi pridigal v radio o sami veri, ne bi nihče zmenil zanj; ker pridiguje po "soapboxarsko" kapitalu in delu ter o valutni politiki, torej o najvažnejših problemih dneva, je postal "slan" in to mu dobro nese.

Valutna politika je samo ena: lutna politika ne more biti katoliška in ne ateistična, je samo — kapitalistična. Ali je Coughlinova valutna reforma smotljiva? "Gentleman" pri S. hočejo uveriti svoje čitaje, da vsa Amerika stoji za Coughlinom — tudi velika verna socialistov! — samo dva sta proti Coughlinu. Kdo sta ta?

Amerikanski Slovenec pravi o besedno: "Father Coughlina anes upošteva delovno ljudstvo bl kakor kateregakoli svojega oditelja. Le velekapitalist Morgan, katerega Father Coughlin čca, ga ne odobrava. O, pa še kdo ga ne odobrava! Ali ve, kdo je to? To je velika vsejedna (?) zvezda, urednik tetke Prosvete!"

Citatelji A. S. — vsaj oni, ki najbolj zapopani — dobe iz pranjih vrstic vtis, da sta velekapitalist Morgan in urednik Prosvete, ki sta edina proti "fathru" Coughlinu, najbrž zaveznika in prijatelja!

Ako bi bili pisci A. S. iskreni in pošteni, bi povedali svojim citateljem, da še nikdo ne odobrava Coughlina — in to je katoliški prvak in demokrat Smith, ki je rekkel, da župnik Coughlin izrablja vero in cerkev ter dela sramoto cerkvi! Če bi bili iskreni in pošteni, bi povedali še to, da Coughlina obsoja visoka katoliška duhovščina (kardinala v New Yorku in Bostonu, prelat Bedford in več drugih), ki mu pravi "raving fanatic" (besneči norec)! Katoliški bankirji v Wall streetu, ki nosijo cel kup papeških ordnov, ga obsojajo!

Vse to poroča ameriško časopisje, samo "pošteni in resnicoljubni" A. S. o tem molči, le toliko pove, da sta velekapitalist Morgan in urednik Prosvete proti župniku Coughlinu.

Vsa Amerika, ki zasleduje to arso Coughlina in bankirjev, lahko ve, da je katoliški tabor Amerike razdeljen; katoliški kapitalisti z dvema kardinaloma in več škofi so proti Rooseveltovemu "new dealu" in Coughlinu, katoliško delavstvo je pa za Roosevelta in seveda verjame tudi Coughlinu. Trditelj, da velika večina ameriških socialistov odobrava Coughlinove reforme, je debela laž!

Če bi bili pisci A. S. pošteni, bi povedali resnico, da se naj-

ŽELEZNIČARJI PREDLOŽE KON- GRESU PROGRAM

Njih unije se bodo koncentrirale na pet predlog za izboljšanje položaja

Washington. — Voditelji železničarjev, ki so tukaj zborovali štiri dni, so zaključili, da se v tekočem zasedanju kongresa koncentrirajo na sprejetje petih predlogov, ki so bili sestavljeni pod njih direkijo in bodo predloženi v obeh zbornicah v bližnji bodočnosti.

Prvi predlog se nanaša na starostno pokojnino. Predložen je bil že v prejšnjem zasedanju kongresa in določa upokožitve železničarjev s 65. letom. V sklad bi prispevali delavci in železnice.

Drugi predlog določa skrajšanje delovnika na šest ur brez znižanja plač. O potrebi krajšanja delovnika ne more biti govora, upoštevač dejstvo, da je bilo v zadnjih letih odslovljenih nad 800,000 železničarjev delno radi znižanja prometa, več pa radi strojnega in poslovnega napredka.

Tretji predlog določa amandiranje takozvanega "Hours of Service Acta," ki je bil sprejet l. 1916 in določa, da mora biti vsak delavec prost 8 ur v 24 urah. Ta zakon je železničarjem prinesel osemurnik. Osnutek določa, da viakospremno osebo ne sme delati več ko 12 v 24 urah, telegrafisti 9 ur in "dispatcherji" vlakov 5 ur.

Četrty je za skrajšanje tovarnih vlakov na največ 70 vagonov ali pol milje dolžine in na 15 voz za osebne vlake. Tovarjni vlaki so sedaj do ene milje dolgi in tudi več. Železničarji pravijo, da so taki vlaki prenevarni za obratovanje.

Peti predlog pa določa kreiranje nove avtoritete za reševanje pritožb in sporov v železniški službi. Komisija bi nadomestila sedanjo aranžo in bi v njej oziroma v njih imeli enako reprezentacijo delavci in družbe. Kreiranje bi bile štiri komisije v štirih distriktih ali pokrajinah, v katere bi spadale železnice. Vsaki komisiji bi predsedovala oseba, katero bi zbrale obe stranki.

Železnice bodo nasprotovale vsem razen mogoče zadnjemu predlogu. Njih argument je, da ne morejo nositi višjih obratnih stroškov in da bi jih ta zakonodaja bankrotirala. Stroški bi se zvišali okrog pol milijarde na leto.

Železničarji jim odgovarjajo, da imajo železnice socialno odgovornost do delavcev in jih ne morejo metati na cesto tebi nič meni nič. Stroške lahko znižajo z reduciranjem kapitalne strukture in obrestni od bonfov. Slednje se lahko doseže, če jih financira zvezna vlada, ki lahko dobi denar po nižjih obrestih kakor pa privatne družbe.

Estonija, najnovejša fašistična država

Tallinn, Estonija, 24. jan. — Republika Estonija, ki se je po vojni otrgala od stare Rusije, je danes najnovejša fašistična država, ko je stopil v veljavo sistem vlade, ki so ga volilci odobrili pri splošnem glasovanju v zadnjem oktobru. Na podlagi tega sistema je ministrski predsednik Konstantin Paets prevzel posele predsednika republike, ki lahko razpusti zbornico in sam dekretira zakone.

večji katoliški bogatini v Ameriki ne strinjajo z Rooseveltom niti s Coughlinom, in zakaj se ne strinjajo. Priznali bi dejstvo, kakršno je, in se ne bi smešili s togotenjem na Prosveto, ki samogonstatira to dejstvo.

Kar pa piše A. D., je vse skupaj "baloney" — kakor pravi veliki demokrat Smith.

Revolta poljedel- skih delavcev zdrobljena

Bogati posestniki, ki so s teroriziranjem razbili stavko, se vse se zmage

El Centro, Cal. — (FP) — Stavka poljedelskih delavcev v dolini Imperial, ki so šli v boj da izvojujejo zvišanje meзде in dostojne delovne pogoje, je bila te dni končana. Stavkarji so se vrnili na delo pod starimi pogoji, 75 pa jih je bilo vrženo v ječo, kjer čakajo na obravnavo na obtožbo potepuštva in kršenja zakona proti kriminalnemu sindikalizmu. Celo odvetnik Charles Lynch iz Phoenixa, Ariz., ki je prišel v stavkovno okrožje, da brani aretirane stavkarje, je bil vržen v zapor.

Stavko, v kateri je bilo prve dni nad pet tisoč delavcev, je vodila Industrijska unija poljedelskih delavcev. Potlačili so jo bogati posestniki s terorizmom in s sodelovanjem oblasti. Strahovlada je sličila prvi stavki poljedelskih delavcev v zadnjem poletju, ko so pobojniki in policaji v službi delodajalcev ubili tri stavkarje in nad dvajset ranili. Masno piketiranje je bilo preprečeno in vsi voditelji stavke aretirani.

Noben pravilnik, ki bi ščitil poljedelske delavce pred iskorisčenjem, še ni bil sprejet. Ti delavci, povečini Mehličani, prejema jo le 10 do 20 centov na uro. Zahtevali so zvišanje meзде, odpravo kontraktne sistema in priznanje unije, toda dosegli niso nič, ker niso imeli nikjer opore proti terorizmu posestnikov in avtoritet.

Z rudarske konvencije

Lewis napadel progresivce v Illinoisu in pohvalil NRA

Indianapolis. — Eksekutiva rudarske unije United Mine Workers of America je v svojem poročilu 1700 delegatom 33. redne konvencije zelo pohvalila Niro in NRA, rekoč, da "organizirano delavstvo Amerike je enotno v odobravanju ciljev Nire in NRA, čeprav se vsi ne strinjamo s podrobnostmi teh akcij vlade, strinjamo pa se, da principi Rooseveltovega programa predstavljajo glavno upanje ameriškega delavstva ne samo glede odprave današnje krize, temveč tudi glede bodočega boljšega ekonomskega in socialnega življenja."

John L. Lewis, predsednik UMWA, je dejal v svojem govoru, ko je odprl zborovanje, da je pred štirimi leti "skupina mož v Illinoisu sklenila ustanoviti novo rudarsko unijo, ki naj izpodrine UMWA, toda skupina ni uspela in namesto uničenja UMWA je uničila sebe in svoj samoponos."

Vse kaže, da je velika večina delegatov na tem zborovanju taka, da bo rekla "yes" na vse, kar bo Lewis predlagal.

V Nemčiji izdelujejo strupene pline na debelo

Amsterdam. — Iz zanesljivih virov so prišla poročila, da I. G., mogočni nemški kemični trust, izdeluje v velikih množinah najnovejša strupene pline. Med temi je najbolj strupen plin W, katerega je iznašel nemški kemik Wasner, in je izmed vseh najbolj smrtonosen. Poskusi so pokazali, da plinske maske ne nudijo nobene protekcije proti temu plinu.

Razpadanje Kitajske

Moskva, 24. jan. — Kitajska provinca Sinkiang, ki se nahaja na skrajni zapadni meji Kitajske v centralni Aziji, je večeraj proklamirala neodvisnost in ustanovila lastno vlado v Kaagarju. Nova vlada je takoj poslala emisarje v Afganistan in Indijo, kjer išče priznanje in zveze. Sinkiang ima pol milijona kvadratnih milj ozemlja in čez dva milijona prebivalcev, ki so po izvoru Turkomani in večinoma mohamedanske vere.

PRIZNANJE RU- DARSKE UNIJE NEREŠENO

Vladni odbor podal svoj odlok glede spora med uradniki UMWA in jeklarskim trustom

Washington, D. C. — (FP) — Vladni delavski odbor je te dni podal svoj odlok, nanašajoč se na dolgoletni spor med uradniki United Mine Workers of America in jeklarskim trustom, ki obratuje več takozvanih "kaptivnih" premogovnikov v Pennsylvaniji. Glede dveh glavnih spornih vprašanj niso bili člani odbora enakega mnenja, kajti bistveno so dali operatorjem formo pogodbe, kakršno so ti zahtevali, uradnikom UMWA pa so prisrali pravico do odbitja prispevkov od meзде rudarjev.

Unija je namreč zahtevala, da Frick Co. in druge kompanije, katere kontrolira jeklarski trust, podpisajo pogodbo z distriktno rudarsko organizacijo, dočim so operatorji vztrajali, da so pripravljene sprejeti pogodbo, ki naj bi jo podpisali John Lewis, predsednik UMWA, dva druga eksekutivna uradnika te unije in trije od distriktne organizacije kot posamezniki. Vladni odbor je odločil, da se mora besedilo pogodbe glasiti, da je bila ta sklenjena med lastniki "kaptivnih" premogovnikov in šestimi uradniki UMWA, za imenom vsakega uradnika pa mora biti označena njegova pozicija v rudarski uniji. Da li to pomeni priznanje unije, o tem se ni govorilo, ker to vprašanje ni bilo predloženo vladnemu delavskemu odboru, je izjavil načelnik odbora senator Wagner.

Operatorji so bili za "prostovoljno odbitje" prispevkov od meзде rudarjev, to je, da rudar sam pove kompaniji, naj to stori in potem denar izroči uniji, reprezentantje UMWA pa so bili za "prisiljeno odbitje" v vseh slučajih razen v tistih, ko rudar izrečno zahteva, da se njegov prispevek izroči kak drugi uniji. Vladni odbor je v tej zadevi odločil v prilog UMWA.

Ker je že prišlo do soglasja zaradi nekaterih drugih točk med kompanijami in uradniki UMWA, je vladni odbor svetoval prizadetim obnovitev pogajanj glede končne pogodbe. Ako ne bo prišlo do dogovora v teku dveh tednov, ima ena ali druga stranka pravico apelirati na vladni odbor, da ponovno posreduje.

Staviskijev škandal še vedno stresa Francijo

Premier Chautemps in pet ministrov v kaši; izgredi in demonstracije v Parizu

Pariz, 24. jan. — Staviskijev bančni škandal še vedno izziva izgrede, demonstracije, silovito polemiko v listih in vladno krizo. Večeraj so bili trije separatni apopadi med demonstranti in policijo v Parizu ter veliki izgredi v Nancyju in Marseillesu. Vse demonstracije so naperjene proti vladi in glavni voditelji protivladnih izgredov so rojalisti na skrajni levici, ki so se znašli na skupni fronti.

Večeraj je bilo čez 20 oseb ranjenih, med temi 12 policistov in okrog 400 oseb je bilo aretiranih.

V zbornici se nadaljujejo obtožbe in pritožbe. Večeraj je izbruhnil silen kraval med poslanci, ko je poslanec Henriot obdolžil premierja Chautempsa in pet njegovih ministrov, da so zapleteni v Staviskijev škandal, in jih pozval, naj se pripravijo na zagovor. Zbornica je pa brž odglasovala novo zaupnico vladi in potlačila opozicijo.

V prenašanju pošte po zraku je denar!

Oster konflikt med naciji in katoliki v Nemčiji

Glavarji rimske cerkve so se odločno uprli diktaturi Hitlerja

Berlin, 24. jan. — Konflikt med katoliško hierarhijo in Hitlerjevimi režimom v Nemčiji je vedno bolj ostrejši. Katoliški škof v Aachenu je večeraj priporočil, da se dve novi nacijski knjigi postavita na indeks prepovedanih knjig za katoliške vernike, ker ogražata "krščansko moralo." Ena teh knjig je Alfreda Rosenberga "Bajka dvajsetega stoletja," druga pa "Priročnik judovskega problema," ki jo je spisal minister notranjih zadev Wilhelm Frick.

Katoliški nadškof v Braslauu se je tudi odprto uprli Hitlerju in pozval katolike v svoji nadškofiji, naj zahtevajo od vlade uveljavljenje konkordata med papežem in Hitlerjem, ki določa, da katoliških verskih organizacij ne more razpustiti nobena svetovna sila v Nemčiji. Nadškof je prepovedal zvonjenje ob fašističnih dnevih in proslavah ter rabo cerkvenih dvoran za nacijske slavnosti.

Glasiolo katoliške cerkve na Bavarskem je naznanilo, da se cerkveni veljaki ne bodo pokorili Hitlerjevi vladi, kadarkoli in kjerkoli pride vlada navskriž s cerkvenimi pravili.

Nacije je pa najbolj raskali profesor Karl Adam s katoliške univerze v Tuebingenu, ki je na zboru katoliških mladinskih organizacij v Stuttgartu ožigol Hitlerjev režim in dejal, da je Nemčija bila barbarska dežela, dokler ni bila pokristjanjena in da nemška zgodovina ne pozna takih mož kot jih ima judovska zgodovina.

Bavarski prosvetni minister Hans Stemm je začel odprto vojno s katoliško cerkvijo. Izjavil je, da nacijska vlada ne bo mirovala, dokler s koreninami vred ne iztrga vseh svojih notranjih sovražnikov v cerkvi in apovednici.

Senatni odsek spremeni revalucijski načrt

Rooseveltova naredba omejena na tri leta in zakladnemu tajniku je odvzeta kontrola

Washington, D. C. — Senatni odsek za banke in denarstvo je v torek priporočil Rooseveltov revalucijski načrt v sprejetje z dvema spremembama. Točka, ki določa, da zakladni tajnik sam kontrolira denarni sistem dežele, je bila amandirana in zdaj se glasi, da kontrolo vodi odbor petih mož, med katerimi je tudi zakladni tajnik, dva pa imenuje odbor rezervnega sistema in ostala dva predsednik.

Drugi amandment določa, da ekvalizacijski sklad dveh milijard dolarjev posluje največ tri leta. V originalnem načrtu ni čas nič omejen in Roosevelt računa s trajno revizijo ameriškega denarnega sistema, ampak starokopitni senatorji hočejo, da bo vse to začasno, dokler se ne yrne "prosperiteta." Omejitev na tri leta je predlagal senator Glass, demokrat iz Virginije.

Rooseveltovi pristaši so prepričani, da bosta ob spremembi propadli pri končnem glasovanju, do katerega pride enkrat prihodnji teden.

Mornarji izvojevali priznanje unije

Philadelphia, Pa. — Mornarji, ki so zastavkali na parniku Munbeaver, so po tridnevni stavki izvojevali priznanje unije in druge zahteve. Njihovo savko so podprli tudi organizirani pristaški delavci.

Zaupniki napravili fantastične dobičke. — Od \$40 do milijonskega premoženja. — Ozadje Brownovih "požigov"

Washington. — Senatno razglabljanje vladnih subvencij v zvezi z zračno pošto pokazuje, da pilotje ne letajo najvišje od vseh živih bitij, ampak promotorji raznih zrakoplovnih družb, predvsem American Airways in Transcontinental Air Transport, ki so vsaj v preteklosti imeli dostop do zakladnice Združenih držav.

Če bi dežela ne bila navajena raznih škandalov in ne bila prežeta s psihologijo: "Če bi ta ne graftal, bi pa drugi", bi že dosedanje odkritje odseka pod vodstvom senatorja Blacka zadostovalo za užganje revolucije proti raketirakemu velebiznisu. Staviskijeva afera v Franciji, ki je povzročila viharje revolte, je komaj senca proti graftu bivšega poštarja Browna. Ni pa radi tega v deželi nobenih demonstracij — tudi ne večjega zanimanja, za kar skrbi kapitalistično časopisje.

Ne samo v prenašanju zračne pošte, ampak tudi pri ustanavljanju in združevanju zrakoplovnih družb ali pa v uničevanju rib po velikih je denar — fantastičen denar za "zaupnike v notranjih krožkih." Še nikdar ni kakšna senatna preskava do gnala tako fantastičnih dobičkov kakor so jih naredili tlati, ki so bili na "ground flooru" ali "na mestu."

Med temi je bil predvsem Charles W. Deeds, ki je leta 1926 investiral \$40 v delnice Pratt, Whitney Co., družba za zrakoplovne motorje, par let pozneje pa je bil že multimilijonar. Njegovih \$40 je zrasko v maju 1929 v nad petmilijonsko premoženje.

Mladi Deeds, star šele 31 let, je kupil 200 delnic po 20c. Za teh 200 delnic je novembra 1928 prejel 15,800 delnic kot dividande — 79 delnic za vsako prvotno. Te delnice je dva meseca pozneje zamenjal za 34,720 delnic United Air & Transport korporacije, ki so bile par mesecev pozneje — maja — vredne na newyorški borzi \$5,624,640. Tedaj je teh delnic prodal za \$1,060,319, ostale so danes vredne okrog \$450,000. Kot uradnik družbe je on prejel v sedmih letih \$297,380 plače in bonusa.

Deedsov Miklavž je bil Fred B. Rentschler. Na sličan način, ampak le še v večjem obsegu, je obogatel tudi slednji. On je v iste delnice in istočasno investiral \$253, tri leta pozneje je pa bil vreden (vsaj na papirju) \$35,575,848. Rentschler je še pravočasno prodal delnic za nad \$10,000,000, kar jih še ima, so vredne nad osem milijonov.

Poleg tega je Rentschler tudi uslužben pri United Air Craft in je v šestih letih potegnil plače in bonusa \$1,585,514; leta 1932 je potegnil samo plače \$192,000.

Tako sta prišla do velikanskega premoženja le dva od "zaupnikov". Rentschlerjev brat, ki je višji uradnik pri National City Bank v New Yorku, ju je podučil, kako se to naredi. Starejši Rentschler je bil med vojno zapleten v neki škandal.

Da so delnice nekaterih zrakoplovnih družb tako fantastično rasle — iz par dvočak na več tisoč dolarjev — za to so posredno odgovorne vladne poštno subvencije oziroma "dobri stiki", ki so jih imeli ti ljudje z glavnim poštarjem. United Air Craft je na primer v šestih letih prejela za prevažanje zračne pošte \$40,174,412, Transcontinental pa nad 87 milijonov.

Hooverjev glavni poštar Brown, ki je imel dobre vzroke da je ob koncu svoje službe sčgal vso svojo oficielno korespondenco, nanašajočo se na od-

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Subscription rates for the United States
(except Chicago) and Canada \$2.00 per year.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Datum v oglejanju na primer (Dec. 31),
1933, poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina.

Domač drobiž

Adamič med najboljšimi pisatelji!

Cleveland. — Dnevnik "Cleveland Press" je vključil Louisa Adamiča med dvajset najboljših pisateljev v Združenih državah.

Pisma na čikaški pošti

Chicago. — Pismo na glavni pošti imajo: Joe Berger 504, Karolina Dobrenick 515, Antonija Golob 521, Josef Polich 545.

Nov grob pionirja

Cleveland. — Umrl je Martin Plut, star 73 let in doma iz Gradenca pri Hinju, ki je bil pionir naselbine in 30 let uposlen na pokopališču Calvary.

Kompanijska unija P. & M. proge pokopana

Delovodje dobili ukaz, naj drže roke proč od kompanijske unije

St. Louis, Mo. — Sodnijska upraviteljka Missouri & Pacific železnice L. W. Baldwin in G. A. Thomson sta ukazala vsem superintendentom, delovodjem in predelavcem, naj drže roke proč od kompanijske unije in od vseh drugih unij.

To obvestilo je bilo razglašeno po vseh delavnicah te družbe, ki je radi bankrota pod sodnijsko upravo.

V mnogih delavnicah so jo delovodje enostavno ignorirali in nadalje silili delavce v kompanijsko unijo, katero je družba ustanovila po stavki leta 1922.

Rezultat tega je bil velik kup pritožb, katere so železničarski voditelji predložili Eastmanu. Baldwin in Thompson sedaj v buletinu strogo zabijujeta vsem podrejenim delovodjem, od superintendentov do najnižjega "formana", da mora biti konec vsake intimidacije z ozirom, h kateri organizaciji naj delavci spadajo ali pa obratno.

To obvestilo velja tudi za manjše železnice, ki so pod kontrolo Missouri in Pacific. Delavci se sedaj lahko svobodno organizirajo v svojih unijah brez ozira, če je bossom prav ali ne.

Proces proti zdravnici ustavljen

Chicago. — Sodnijska obravnava proti dr. Allici L. Wynekoopovi zaradi obtožbe umora njene sinuhe Rhete Wynekoop je bila 22. t. m. ustavljena iz razloga, ker je obtoženka zelo bolna valed srčne hibe in bati se je, da umre v sodni dvorani.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Metropolske iskre

Collinwood, O. — Pred par leti je prišel v Ameriko neki Marian Pfeifer, ki je sedaj zaprt v Jugoslaviji. Priromal je v Ameriko, da "združi" vse Jugoslovanske kulturno in drugače. Ker je še vedno mnogo naivnih ljudi, mu so nekateri verjeli in Marian je pričel "združevati".

Kadar pa pride med nas pošten človek z iskrenimi nameni, kakor je prišel naš pisatelj Adamič, tedaj pa poena pod nogo. Njegova dela še danes niso priznana od narodnjakškega kluba, ki gnezdi pri A. D.

Ameriška vlada je že davno priznala sovjetske, D. A. pa še ne. Upati pa je, da jim Roosevelt kmalu omehča srce, da bodo poslali svojega eksperta v Rusijo. Jože Grdinov, ki kramari s svetniki tujega izvora, bridko joka, ker imamo v naših narodnih domovih razobešene podobe tujcev—Marksa, Debsa in Lincolna.

Bančno stanje v naši metropoli je še vedno neizpremenjeno. Ogorčenje med vlagatelji postaja vedno večje, posebno še zato, ker nimajo nobenega zasluzka.

Urednik A. D. pravi, da je socializem samo 500, ostalo pa je vse njegovega kalibra. Well, če jih je tako malo, so bili pač dovolj marljivji, kajti opravili so ogromno delo med našimi izseljenci. Postavili so vse domove, ustanovili vzorne podporne organizacije, katerim so bili njihovi fanatiki težka coklja.

A. Skapin.

Razmotrivanje o stavki na antracitu

Wilkesbarre, Pa. — Kakor je že poročal v Prosveti Henrik Pečarič, je nova rudarska unija na antracitu določila dan 13. jan. za oklic stavke, če ne bo priznana po NRA Labor odboru. Ker ta delavski odbor ni priznal nove rudarske unije, se je stavka pričela kot napovedano.

V zadnjih par letih je bilo več stavk v 1. distriktu. Oklicali jih je lokalni komitej (General Mine Committee). Stavke so bile v teku zato, ker so kompanije kršile pogodbo med UMW in operatorji. Seveda je bila stavka proti volji vodjem UMW v 1. distriktu kakor tudi proti volji J. L. Lewisa. Eden teh štrajkov je bil tako učinkovit, da ga je sam Lewis moral priznati. Osebo je prišel na antracit, da pomiri stavkajoče rudarje in operatorje. Ker niso bili voditelji stavke iskreni, so se prodali Lewisu in so za delo, ki so ga dobili od Lewisa v povračilo, stavko odpoklicali.

Seveda niso v takih razmerah in taki prodaji stavkajoči rudarji dobili svojih zahtev. Zato pa so po kratkem presledku bili spet prisiljeni zastavkati. Tekom stavke je bilo precej voditeljev in aktivnih članov izključenih iz UMW. Cappellini, nekdanji predsednik 1. distrikta UMW, katerega so rudarji v velikem boju leta 1928 prisilili, da je resigniral, je pomagal spraviti na svoje mesto Johna Boylana, proti kateremu sedaj rudarji revoltirajo. Cappelliniju se je posrečilo pridobiti nekatero vključene člane za svoj načrt, da se organizira nova unija United Anthracite Miners of Pa., in ta grupa sedaj vodi stavko. Prošlega novembra je Cappellinijeva banda pozvala v stavko rudarje in takrat so govorili o neznošnih razmerah rudarjev, samo zato, da pridobijo rudarje za novo unijo. NRA so povzdigovali v nebesa, ker so mislili, da bo NRA priznala novo unijo ter prisilila kompanije, da priznajo novo unijo, na čelu

katere sta Cappellini in Mallooney.

Zgodilo se je ravno obratno. NRA je sicer priznala novo unijo, pa le za toliko časa, da so proučevali stavko ter zaslišali rudarje in njih pritožbe. Pri tem pa je tudi vse ostalo, namreč v rokah komisije NRA. Prišel je 13. januar in rudarji so zahtevali od NRA, da prisili operatorje v priznanje zahtev. Ker se to ni zgodilo, je sledil štrajk.

Štrajk se nadaljuje, voditelji nove unije pa nimajo nobenega programa, s katerim bi prišli pred rudarje in jim povedali, zakaj se stavka vrši. Melloney je podal časopisom neko izjavo, tako da NRA in operatorji vedo, kaj rudarji zahtevajo pod novo unijo in da gre za življenje in smrt nove unije. Zahtevajo: priznanje unije, 2. federalno preiskavo o mezdih in delu, 3. zopetno uposlitev rudarjev, ki so v prejšnjem štrajku zgubili delo radi aktivnosti v novi uniji in 4. odpravo "check-off" sistema. Sodbo glede teh štirih zahtev ali točk prepuščam čitateljem Prosvete, kaj imajo rudarji potom teh zahtev pridobiti. Moje mnenje je, da čisto nič.

Ali nam je potrebna nova unija v rudarski industriji? Jaz pravim, da ne. Ali je vodstvo UMW korumpirano do mozga? Jaz pravim, da je. Kaj nam je storiti? Očistiti je treba organizacijo korupcije in odstraniti vse korumpirane voditelje iz rudarske organizacije, ali pa organizirati novo unijo. Moje mnenje je, da bi bilo za rudarje najboljša, da se odpravi v organizaciji korumpirano vodstvo. Čiščenje naj prične od kraja, pri najnižjem lokalni in naj konča na vrhu pri glavnih vodjih. Če je kje pri nekaterih rovih volja za novo unijo, je pač zato, ker lokalni vodje delajo v prid kompanijam, ne pa v prid članom. Tista sila, ki je sedaj za novo unijo, naj bi se porabila, da se odpravi korupcija v organizaciji pri vseh lokalih. Na njihovo mesto naj se izvli vodje, ki bodo delali v korist rudarjem, ne pa v korist kompanijam.

Največje zlo je to, da se rudarji, ki so najbolj izkoriščani, niso udeleževali unijaskih sej, ampak so pustili korumpiranim vodjem, da so delali po svoji volji. Čudno je, da tudi delavci, ki so razredno zavedni in se borijo za odpravo sedanega sistema ter za novo socialistično in končno komunistično družbo, mislijo, da se ne more pridobiti ene delavske unije pod kontrolo iskrenih delavskih voditeljev, da se jo iztrga iz rok korupcije. Iz dobre delavske unije se bi dalo napraviti dobro borbena delavske organizacije, ki bi delala v vseh ozirih za delavske interese.

Te vrstice sem napisal zato, ker se sedaj bje boj na antracitu za obstanek med UMWA in UAMP. Obe organizaciji imata dovolj pristavev, ki so člani SNPJ. Vprašanje pa nastaja, kdo izmed njih bo smatran za "stavkokazka"? To vprašanje se bo skoro gotovo tudi zaneslo na federacijsko sejo, ki se vrši v nedeljo, dne 28. januarja, v Scrantonu, Pa. Vsed tega se tudi pričakuje velika udeležba in dobra reprezentacija.

Frank Vratarič.

Par podatkov o zboru "Javornik"

Barberton, O. — Vaakomur je menda znano, da je pač težko, če se vodi pevsko društvo brez pevskega vodje. In baš v takem položaju je naš pevski zbor "Javornik". Kmalu bo leto dni, odkar nas je zapustil naš pevovodja, ker je odšel za delom v znani Boulder Dam. Srečni pa smo, da je tukaj ostala njegova hčerka Alice Bombach, ki je izvrstna pianistka in obenem glavna sila pri našem zboru, da se "Javornik" obdrži pri življenju.

Sedaj smo začeli z vajami v dvorani Domovina, kar pomeni, da bomo imeli več stroškov. Vsed tega nam odsedaj naprej ne bo več mogoče nastopati na veselicah samo za prosto vstopnino kot smo dosedaj že precej časa. Držati se bomo morali naših pravil, ki govore o tej točki sledeče:

"Za vsak nastop, kjer se prodajajo vstopnice in sploh kjer se vrši veselica ali piknik za dobiček prirrediteljev, morajo imeti pevi in pianistka prosto vstopnino in dobiti \$5 v blagajno."

Prosimo, da gornje upoštevajo vsa tukajšnja in okoliška društva ter stranke, ki bi želele povabiti naš zbor za nastop, kajti mi drugih dohodkov itak nimamo.

Se nekaj. Večkrat se je že pripetilo, da stranke sploh niso vedele kdo je tajnik "Javornika". Njegov tajnik je Joseph Gabrosek vse od zborovega začetka, ki še živi in je zdrav. On namerava naš zbor še voditi po poti napredka, tako da bomo lahko ponosni na ime "Javornik". Zborov odbor za tekoče leto je sledeči: Andrej Blazich, predsednik; Joseph Gabrosek, tajnik; John Spetič, blagajnik; Joseph Hiti, nadzornik; John Garbor, organizator.

Želim našemu pevskemu zboru "Javornik" še mnogo napredka! Joseph Gabrosek, tajnik.

"Delavec" uprizori opereto "Srce"

Cleveland, O. — Pevski zbor "Delavec", odsek soc. kluba št. 28 JSZ, uprizori zanimivo opereto "Srce" v SDD na Waterloo rd. v Collinwoodu v nedeljo, dne 4. februarja, ob 3.30 popoldne. To bo pač nekaj zanimivega, neka posebnost, in pričakuje se, da nam bodo šli Collinwoodčani na roko ter nas posetili v velikem številu. Sploh se pričakuje velika udeležba. Saj pa bo vsega dovolj, razvedrila, užitek, zabave in veselja.

Ker se ta prireditelj vrši v prid našega splošnega delavskega kulturnega napredka, se pričakuje, da bodo prihitali vsi ljubitelji dobre zabave in lepega petja v nedeljo, dne 4. februarja, v dvorano Slovenskega delavskega doma na Waterloo rd. Naš zbor jamči vsem posebnikom dobro postrežbo in dober program. Pridite z vseh strani širnega Clevelanda, da se skupaj pozabavamo in poveselimo ter pogovorimo. Uljudno vabimo vse rojake in rojakinje. Na svidenje 4. februarja na prireditvi pevskega zbora "Delavec"!

Anton Zeleznik.

Delo pri CWA po prijateljih

Milwaukee, Wis. — Tudi tukaj ni vse rožnato pri civilnem delu, kajti politika, sorodstvo in prijateljstvo igrajo veliko vlogo, ne da bi se ozirali na najpotrebnejše. Poznam delavce, ki so brez dela, odkar je pričela depresija, imajo družine in žive v veliki bedi, so skoro napol na-

gi, pa ne morejo dobiti dela pri CWA, menda zato ne, ker so politično brezbrilni. Delo pa so dobili v več slučajih taki, ki jim ni sile, imajo posestva vredna po več deset tisoč dolarjev in na delo se vozijo v lepih avtih z dišečimi cigarami v ustih.

Delo, pri katerem plačajo po \$1.20 na uro, so največ pograbili politikaši, njih sorodniki in prijatelji, ne glede na strokovne zmožnosti. Pri takih delih jih je toliko, da odrivajo eden drugega. Zabeleževalec dnevnice je tudi toliko, da hodijo okrog delavcev kar eden za drugim in jih izprašujejo po imenih. Bossov je tudi polovica preveč, nekateri teh pa so tudi jako surovi napram delavcem. Neki boss je z nekim črncom surovo postopal in ga zmerjal, kar je črnca razjezilo, da je bossa z lopato udaril tako močno, da se je zgrudil, nakar so ga odpeljali v bolnišnico, kjer bo ostal najbrž precej časa in premišljeval svojo bedasto ravnanje in surovost.

Pri vsakem lahkem in boljše plačanem delu jih je po pet in celo več, dasi bi to delo prav lahko eden sam izvršil. Pri delu s krampom in lopato, kjer plačajo le 65c na uro, so pa rekli od začetka, da primanjkuje delavcev. Tako je namreč poročal lokalni Hearstov list. Vse, kar sem tu navedel, je gola resnica.—Poročevalec.

Obisk, bolezen in razstrelba

Piney Fork, O. — Ko sem iz Prosvete izvedel, da se nahaja v bolnišnici soproga mojega prijatelja Franka Primožiča v Wheelingu, W. Va., sem se takoj napotil, da jo obiščem. Mary je prestala težko operacijo in je na potu okrevanja. V sosednem mestu Bridgeportu, O., sem obiskal tudi Jožeta Snoja in dva dni sem tam ostal. Jože se sedaj precej dobro počuti. Obe ma želim skorajšnjega okrevanja.

Moj "naravni radijo" mi je velel: "Nace, ne hodi še domov," pa sem še en dan ostal pri Franku Primožiču. Ravno isto noč se je pripetila precej huda razstrelba doma na Knollu, kjer stanuje precej Slovenec, dobro miljo od Piney Forka. To se je pripetilo dne 16. januarja ob 3.20 zjutraj. Razneslo je trgovino Emanuela Espansandinja. Brez dvoma je bila delo zlobnežev "črne roke", ki so položili v trgovino dva peklenška stroja. Razstrelba je bila tako silna, da ni v okolici hiše, na kateri ne bi popokale šipe v oknih. Slišala se je več milj daleč.

Omenjeni trgovec je baje španskega pokoljenja, zato ga kličejo za "Spanjola". Pečal se je z butlegarijo, potem pa si je zgradil trgovino z mešanim blagom. Rad in precej je pomagal delavcem. Kdor ni mogel dobiti kredita, je šel k njemu in ga je dobil. Tukajšnji Slovenci imajo vsi pri njem kredit. Pred par meseci smo imeli pogreb društvenega člana in on nam je bil na razpolago z avtom, sam se je udeležil pogreba in vrhu tega dal pogrebem pijačo.

Pri tem trgovcu je bilo precejšnje shajališče, odprto noč in dan. Precej je simpatiziral s komunisti in pomagal je ustanoviti N. M. U. V času stavke je za to unijo precej deloval in stavkarjem pomagal z živežem. Zato vsi okoliški delavci simpatizirajo z njim v njegovi nesreči. Ako bi dobili zločinca, bi ga menda živega raztrgali. Temu "Spanjolu" je šel business precej dobro, zato so pa mu bili ostali trgovci nevoščljivi. Morda je bil storilec najet in dobro plačan, da je izvršil zločin. Tako je "Spanjol" v eni minuti postal beač.

K, sreči ni bilo smrtne nesreče pri razstrelbi. Domačini, ki so ob času razstrelbe spali, so se znašli v kleti pod razbitimi predmeti. Ostalim je razstrelba povzročila precej strahu, kar seveda nič kaj prijetno ne vpliva na živce.

Tukajšnji premogorovi obratujejo precej dobro, delo se pa težko dobi. Ako rudar ni državljan, dela sploh ne dobi. Kdor vpraša za delo, se mora izkazati, da je državljan. Nace Ziemberger, 176.

Konvencija rudarske unije v West Virginiji

Progressivni rudarji ustanovili distriktno organizacijo, ki vevencija razbita po pripadnosti UMW

Charleston, W. Va. — Dne Progressivna rudarska unija sedežem v Gillespieju, Ill., pričela z organizacijsko kampanjo tudi med westvirginjskimi rudarji in s tem razvijajo vojno proti Lewisovi UMW A. Da ta kampanja pomeni noč med rudarji, je bilo razvidno na konvenciji nove organizacije, ki je bila sklicana v svrhu novitve distriktne organizacije.

Na to konvencijo so prišli rudarji obeh unij. Progressivni so zastopali 14 lokalnih, ki je bilo 84 članov UMW, pa je bilo bilo 400. Slednji so pa z namenom, da razbijejo konvencijo, kar se je tudi zgodilo pod vodstvom Van Bituma, katerega je Lewis nastavil proviziorenega predsednika distrikta, ki obsega severnopadni del države.

Rabuka se je pričela, ko prišlo na dnevni red vprašanje izvolitve poverilnega odbora. Zaključek je bil ta, da so progressivni rudarji zapustili dvorano in šli zborovat v drugo kjer so ustanovili distriktno organizacijo št. 2 PMU. Prije prišlo tudi do pretepa, v terem je bil najbolj pretepen Spencer M. Thompson po kem policaja.

On je bil pozneje izvoljen distriktnega predsednika, P. S. Buckett za podpredsednika John Koziar za tajnika-blagajnika. Izvoljeni so bili tudi člani v distriktno eksekutivno komisijo. Frank Keeney, ki je pred meseci svetoval westvirginjskim rudarjem, naj se pridružijo UMW, je sedaj aktiven novi uniji. Nekateri pravijo, to raditaga, ker mu Lewis hotel dati pozicije.

V PRENAŠANJU POSTE ZRAKU JE DENAR!

(Nadaljevanje s 1. strani)

dajanje kontraktov za zračno što, je šel na roko le par več razkroplovnim družbam. Pri oddajanju kontraktov je oziral le na privilegirane družbe, katerim je plačal kolikor zahtevali. Pri tem je upošteval več faktorjev, med katerimi bil najzadnji kampanjski republikanske stranke.

Robertson Airplane Service Co., ki je razvila zračno što med St. Louisom in New Orleansom, je pod Brownovim režimom prapršala za obnovitev postopka in ponudila prevažanje poletno 40c na miljo ali skupno letno to \$170.000. Kontrakt je bil dan American Airways po kratki tako veliki ceni, ker Robertson ni hotel odstopiti večine svoje družbe "zaupnikom" večjim vplivom pri Brownu.

Drugi podoben slučaj od leta ne Brownove uprave je pri burgh Airways, Inc. Ta družba je dala ponudbo za prevoz po 62c na miljo, kontrakt pa je bil oddan Transcontinental Western Air Express po \$1.01 na miljo.

To sta le dva od mnogih drugih incidentov poštne uprave iz dobe Hooverjevega režima. Brown je predvsem gledal kampanjski fond svoje stranke. Leta 1928 in 1932 je American Airways prispevala republikanski stranki \$50.000; R. K. McKim je tudi zainteresiran v zračni plovnosti, \$70.000; R. S. Crocker iz Californije \$25.000. Od Western Air Express so mokratje dobili "le" \$250.000 manjše vsote od drugih zračnih plovnih družb. Za prihodnjo kampanjo bodo dobili več!

Čikaški ganžeb ubit

Chicago. — William White, toričen ganžeb in "ljudski vražnik št. 3," je bil v tistem ustreljen v svojem luksuznem stanovanju v Oak Parku. White je padel po srditem boju z dvema moškima, ki sta bila v njegovo stanovanje. Dva vajo, da se je ganžeb sprijateljil s jimi tovariši, ki so ga nato ubili na smrt. Morilec sta ubila.

Brezposelni brezdomci v New Yorku počivajo v "flopousu."

Vesti iz Jugoslavije

(Zbirna poročila iz Jugoslavije.)

LA VSEUČILJSKO KNJIŽNICO V LJUBLJANI

Ljubljana, koncem decembra. Slovenci smo narod, svojo literaturo imamo, svojo znanost in svojo prekratno smo dobili tudi svojo univerzo v Ljubljani. Njeni prostori so skromni, skromne so službene podpore, ki smo se že pogosto tresli zanje, da nam jih pogosto vzamejo in da izgubimo svojo univerzo. Odkar smo dobili univerzo, smo prirejali že mnoge protestne zborovanj, ker so nekajkrat obljubljali, da nam bodo univerzo vzeli ali pa jo vsaj malo zmanjšali. Vršili so se do demonstracij — in menimo, da se moramo ves čas boriti za to, da nam je ne vzamejo.

Toda univerza je okrnjena za naš del, če nima svoje knjižnice. In Ljubljana je menda edino mesto na svetu, ki ima svojo univerzo, nima pa univerzitetne knjižnice, kjer bi znanstveniki in akademiki lahko študirali. Sicer imamo v Ljubljani manjšo knjižnico, ki se še po staremu imenuje Licejska knjižnica. V tej knjižnici se zbirajo vsi slovenski tiskani in vsi važnejši tuji znanstveni spisi. Že mnogo let morajo vse tiskarne pošiljati po en izvod vsake tiskane knjige ali brošure tej knjižnici in to je tista matica, kjer lahko poiščete vso slovensko literaturo. Že malo je starih izdaj pred stoletji, ki jih ta knjižnica nima. Podpora zanjo je sicer majhna, najbolj skromni pa so njeni prostori: ta knjižnica, ki ima blizu štiri milijona knjig in rokopov, gostuje kakor preužitelj v pritličnih in kletnih prostorih gimnazije na Poljanah. Knjige se gnetejo po kletih in hodnikih, študij pa je odmerjena majhna šolska soba, kjer ima profesor za študiranje kvečjemu 20 ljudi. Odkar je knjižnica tako malo narasla, odkar imamo v Ljubljani univerzo in veliko množico akademikov, so ostali taki, premali prostori te knjižnice enaki. Iz vse države prihajajo dolžnostni izvodi publikacij in tiskane kletne prostore, število obiskovalcev narašča, tesnoba pa se čedalje večja in kmalu bodo knjige prerasle vse prostore, da ne bo mesta ne za uradnik-knjižničarje, ne za obiskovalce.

Čudor pozna univerzitetne knjižnice v ostalih univerzitetnih mestih, pa bi slučajno pogledal našo študijsko knjižnico, bi občudoval in se ne bi nehaj čuditi. Toda z nami Slovenci je že takoj vse velike kulturne stvari, smo si morali zgraditi sami iz svoje revščine, skorajda nikoli nam niso pomagali tisti, ki bi nam morali in ki imajo od nas zasluženo dobiček. Za vsako stvar je bilo treba mnogo prošelj, mnogo zborovanj, mnogo resolucij, mnogo bojev — in potem smo dobili desetino tistega, kar bi nam po vsaj pravici pripadalo. (Ponavadi smo se vselej s te desetino v svoji skromnosti in ubogosti tudi zadovoljili.)

Odkar imamo univerzo, vemo da so prostori sedanje študijske knjižnice pretesni. Treba je posebnega poslopja, kjer bo ne samo dovolj prostora za knjižnico, za sistematično njeno ureditev in dobro poslovanje, marveč budi tudi preskrbljeno za tiste redkosti, ki leže zdaj kar v steklenih omarah, a bi jih morali imeti pripravljene v ognja varnih prostorih in omarah.

Naš arhitekt Jožef Plečnik je že pred nekaj leti napravil načrte za poslopje Univerzitetne knjižnice in mestna občina je tudi že odstopila zemljišče v neposredni bližini univerze. Plečnikov načrt je izdelan do vseh podrobnosti: študijska dvorana s posebnim pultom za vsakega obiskovalca, prostore sobe za knjižnico, ognja varni prostori in omarne za redkosti, skladišče, dvorana itd. Pozabil pa tudi ni na posebno štalinico, ki naj bo namenjena obrtniku in delavcu in sploh vsemu občinstvu. Odprta naj bi bila ta štalinica vse dni tudi ob nedeljah in praznikih. Dalje je zamisljena posebna soba za ameriški slovenski tisk.

To je spet posebno poglavje: študijska knjižnica, ki dobiva vse slovenske publikacije v Evropi, pogreša mnogo ameriškega slovenskega tiska. Koliko slovenskega tiska je izšlo v Ameriki, koliko knjig, časnikov in revij! Vsega tega ima ta knjižnica zelo malo. Prejema jih le od tistih založb in redakcij, ki razumejo važnost take osrednje knjižnice, kjer ne bi smela manjkati nobena slovenska tiskana beseda. A če bi rad dobil v nji kako slovensko knjigo, ki je izšla v Ameriki, se ti najpogosteje zgodi, da ti morajo odgovoriti: "Na žalost, nimamo..." V novem poslopju bi imel ta tisk poseben oddelek, ki ga bo vodstvo knjižnice skušalo izpopolniti, kar se da.

Načrti so torej gotovi, zemljišče zasigurano, ni pa denarja za zidanje poslopja, ki bi stal seveda več milijonov. Letos so začeli ljubljanski akademiki živo akcijo za to, da vlada vstavi v proračun vsako leto nekaj stotisočakov, drugo pa da se nabere tu in tam. Akcijo podpira vsa slovenska javnost, po listih izhajajo članki, po revijah razprave, zanjo se navdušujejo pred slovensko javnostjo ministri in senatorji, pošiljajo se prošnje vladi in na druge naslove itd.

Problem naše centralne, univerzitetne knjižnice je pereč, in kljub vsem dobrim besedam smo lahko pripravljene že vnaprej na to: v trudu in boju zanj bomo Slovenci povečini zavzajali le nase.

Mnogo dajemo; naj bi nam vsaj ob tej priliki vrnilo le majhen del!

Obesil se je. — Komaj 21 let stari posestniški sin Jakob Pernek iz Rabeljeve vasi pri Ptujju je šel 28. decembra vasovat k svojemu dekletu v Mestnem vrhu, kjer služi ona za dekle. Fant je imel z dekletom razmerje ter je dekle pričakovalo otroka. Ko je trkal fant na njeno okno, mu ni marala odpreti. Zaradi tega je obupal ter se obesil na njeno okno. Ko so zjutraj vstali, so našli Perneka mrtvega viseti na deklinem oknu.

Umrla sta v Ljubljani upokojeni sodni nadoficijal Fran Prelovec iz Idrije, oče komponista Zarka Prelova, ter upokojeni davčni nadupravitelj Ivo Lavrič.

Tatinska zakonca. — Pred novomeškimi sodniki sta se morala zagovarjati zaradi tatvin in nameravanega vloma zakonca Alojzija in Terezija Zore iz novomeške okolice ter dva njuna pomagata. Zoretova sta se poročila šele septembra, a že od pomladi sta skupaj kradla in kovala načrte za razne vlome. Zoretova je februarja izmaknila Leonu Permozerju v Gradacu 400 Din iz žepa, meseca julija pa je v Karlovcu opazila, da je krojačeva žena Marija Luketičeva zakopala denar na svojem vrtu. Zoretova je ponoči izkopala denar ter pobegnila z njim v Novo mesto, kjer je s svojim fantom Zoretom popivala. Njen plen je bil precej dober: 500 Din. Potem sta se septembra poročila ter se takoj dogovorila, da pojeta v Karlovac, kjer bo ona poizkusila svojo srečo pri Luketičevi. Če ne bo našla ničesar več na vrtu, bo sta pa vlomila k nekemu onemoglemu, bolnemu Karlovcu ter ga oropala. Dobil sta pomagata v osebi Antona Jerička. Dogovorili so se, da se bodo odpeljali z istim vlakom, a vsak v drugem vozu v Karlovac. Nazadnje pa so se odločili, da se odpeljejo tja z avtom. Vzeli pa niso novomeškega taksija — v Novem mestu so se že tako čudili udobnemu življenju Zoretovih dveh — marveč sta poklicala telefonično taksij iz Karlovca. V Kandiji pa se je poslovlj od njih Jeriček, ki je šel menda vso stvar ovaditi orožnikom. Ko sta se namreč Zoretova sama pripeljala v Karlovac, ju je tamkaj pričakal stražnik ter oba aretiral. Poleg teh treh je stala pred sodniki še služkinja pri Ivanu Prijatelju v Novem mestu, ki je pomagala občemu Zoretovima, da sta vplimila Prijatelju ter odnesla nekaj stvari s sabo. Ta služkinja, Jožefa Režkova, je bila obsojena na 5 mesecev, a pogojno. Terezija Zoretova na 4 leta robije, njen mož na 2 leti robije, Jeriček pa

na 3 mesece. Oba glavna obtožena morata poravnati tudi vso škodo.

Pastirškova usoda. — V Juršincih je služil pri neki kmetici 8 letni Jože Matjašič za pastirja. Pred kakimi 14 dnevi ga je poslala gospodinja v najhujšem mrazu bosega pred hišo k idat sneg. Pastirčku so noge zmrzile, gospodinja pa ga ni hotela poslati v bolnišnico niti k zdravniku. Zaprla ga je v hišo in ni pustila nikogar blizu. Ob botičnih praznikih pa je prišel pastirja obiskat oče ter ga našel vsega onemoglega. Spravil je svojega sina v pujsko bolnišnico, kjer pa je bila vsa zdravniška pomoč zaman in je fant 27. decembra zvečer podlegel. Ali bodo oblasti gospodinjko poklicale na odgovor ali ne, se še ne ve.

Krave so za krajo pripravne. — Iz hiše kaj ukrasti, se pravi vlogomiti in tvegati prostost. Bolj pripravno je krasti iz hlevov, ki po navadi niso zaklenjeni. Matjež Dobnik iz Podloža, star komaj 29 let, si je izbral za svoj poklic krajo iz hlevov. Pred dvema mesecema je bil izpuščen iz kaznilnice, in zdaj je spet stal pred sodniki. Kakor hitro je bil namreč izpuščen in videl, da je brez denarja, je šel v Dobronce ter iz hleva ukradel ponoči posestniku Jakobu Beraniču kravo, vredno 1900 Din, jo prignal na mariborski semenj ter prodal. Drugo kravo je odpeljal iz vasi Grajenšek ter jo je skušal prodati v Slovenaki Bistrici, kjer pa so ga spoznali ter aretirali. Obsodil so ga z zdaj v Mariboru na leto dni in štiri mesece robije, nakar ga bodo najbrže izročili prisilni delavnici.

S sekuro nad moža. — V Križah pri Kozjem se je dogodil na soboto pred božičem nevarna zločin. Žena je napadla s sekuro moža, ko je ta spal. Prizadela mu je tako težke rane, da visi v krški bolnišnici med smrtjo in življenjem.

Gre za zakonca Kelharia, ki sta se pred nekaj leti poročila, a se že od prvega dne nista razumela. Prepirla sta se pogosto pa tudi pretepala. Mržnja med njima je rasla tako, da je žena sklenila spraviti moža s sveta. To je skušala storiti v soboto 23. decembra, ko sta se spet prepirla. Ko je mož legel spat, je žena počakala, da je zaspal, potem pa je stopila v vežo, vzela sekuro ter udarila dvakrat proti moževi glavi. Zadelo je le vrat in roko, mož se je onesveščil in žena je mislila, da je mož mrtve. Brigala se zanj ni več. Ko pa je videla, da mož še diha, je začela s palico tolči po njem tako, da se ji je palica v rokah prelomila. Naslednji dan zvečer je vendarle uspelo možu, da je ves v krvi skočil skozi okno ter zbežal v sosednjo hišo, kjer ga niso spoznali, tako je bil ves v ranah in podplutbah. Prepeljali so ga v krško bolnišnico, ženo in njeno sestro pa so zaprli v kozjanske zapore. Baj je hotela žena paretiti moža, da bi umrl, nakar bi trdila, da je bil izvršen v hišo roparski vrom, ko se je ona sama nahajala pri polnočnicah.

Smrtina nesreča smučarja. — V Selah pri Slovenjgradcu se je smrtno ponesrečil 13 letni sin posestnika Hovnika. Smučal se je a ker smučanja še ni bil vajen je padel tako nesrečno, da se mu je palica zarila v trebuh. Fant je poškodbil kmalu podlegel.

Umrla so: v Doljem Logatecu Marija de Gleria, v Mostah pri Ljubljani 50 letni pleskarski mojster Valentin Vojska, v Zalcu sodavičar Ivan Naraka.

Ugodna priložnost za tujerodna društva

Podporne jednote in prosvetna društva tujerodcev imajo sedaj redko priložnost, da morejo organizirati tečaje za svoje člane in njihove prijatelje in dobiti federalno podporo za to. Da dobijo tako pomoč, se pa morajo pobrigati takoj. Morajo predložiti izjavo o svoji nameri in načrtu državnemu šolskemu nadzorniku (State Superintendent of Schools) in upravitelju za civilna dela (Civil Works Service Administrator) tam, kjer društvo ima svoj sedež, prositi, da se njihov načrt amatra kot "Civil Works Service project" in da se določi učitelj za tečaj.

Društva ne smejo sugerirati le nekaj nedoločnega, marveč morajo predložiti gotov načrt ter označiti, kako vrsto tečaja ali tečajev hočejo organizirati in kak predmet naj se poudčuje. Morejo prositi, da se tečaj drži v kakih šoli ali pa tudi v društvenih prostorih. Ako društvo zna za učitelja, ki bi bil sposoben za tak tečaj, smejo zahtevati, naj se dotičnika imenuje.

Ako se take prošnje vložijo takoj v katerikoli državi, je upanje precej upravičeno, da se dobi denar za učiteljevo plačo kakor tudi za šolsko gradivo. Lokalna uprava za civilna dela bi dajala denar za to.

Pravila, po kateri se ravna Federal Emergency Relief za podpiranje prosvetnih tečajev za delavce, so jako širokogrudna in dovoljujejo vsako vrsto pouka. "FERA" označuje kot delavsko vzgojo, za katero je pripravna plačati, vsako poučevanje ljudi v obrtih, trgovini, hišni službi ali drugih poklicih, ki naj prispeva k jasnemu mišljenju o onih vprašanjih, ki so ozko spojeni z vsakdanjim življenjem. Program pouka daje zato najširšo svobodo. Svrha je vzbujati aktivno in stalno zanimanje za gospodarske probleme naših časov in razvijati čut odgovornosti za njih rešitev.

Socialne vede tvorijo podlago programa delavske vzgoje. Vsebuje tečaje o gospodarstvu, ekonomični zgodovini, vladi, zakonodaji, občinskih problemih, zgodovino delavskega gibanja, tekoče industrialne položaje, mednarodne zadeve in silne predmete.

Tečaji pa, ki jih društva lahko organizirajo, se ne omejujejo le na socialne vede. Delavci imajo mnogo interesov, ki bi jih radi razvijali potem nadaljnje vzgoje. Angleški tečaji, na primer, so vedno potrebni med tujerodci, ki hočejo zboljšati svoje znanje v angleščini ali angleški literaturi. Drugi dobrodošli tečaji bi bili o elementarnem znanstvu. Nekateri bi radi razvijali svoj talent na polju umetnosti. Slikanje, modeliranje, pisanje, glasba in drama privlačujejo talentirane posameznike, ki niso nikdar imeli prilike za tak pouk. Zopet drugi se zanimajo pred vsem za strokovno izobrazbo, ki naj jim koristi v modernem industrialnem življenju.

Naše organizacije pa morejo hiteti, ako hočejo uporabiti to priložnost za federalno podporo, kajti ta priložnost utegne trajati le nekoliko dni. Vsak energičen predsednik ali tajnik društva ima še čas sklicati odbor, pripraviti načrt in stopiti

v zvezo z lokalnim ali državnim šolskim nadzornikom in z upravo Civil Works Service v dotičnem mestu. Na tak način utegnejo storiti nekaj koristnega za svoje članstvo in pri tem tudi pomagati vrednemu človeku, da dobičasno službo. — FLIS.

Slavka krojaških delavcev v New Yorku

Unija zahteva, da se delodajalci drže določb pravilnika oblačilne industrije

New York. — (FP) — International Ladies Garment Workers unija je oklicala stavko v 180 delavnicah, ki uposlužajo nad 20.000 delavcev. Cilj stavke je prisiliti delodajalce na izpolnjevanje določb pravilnika oblačilne industrije in odprava takozvanih znojnih delavnic.

Lansko leto, pred sprejetjem pravilnika, so tovarnarji povečali produkcijo in nakopičili zalogo ter na ta način prikrajšali delavce za več tisoč dolarjev na mesec. Po sprejetju pravilnika so se nekaj časa držali določb pravilnika, potem pa so jih pričeli kršiti na debelo. Delovni teden so raztegnili na 60 in 60 ur, dočim pravilnik določa 40 ur. Pričeli so kršiti tudi določbe o minimalni mezdii in posledica tega je razglasitev stavke.

Unijaki voditelji napovedujejo hud boj v oblačilni industriji, ako ne bodo delodajalci, ki so pričeli odprto izzivati NRA, revidirali svojega stališča in se držali določb pravilnika.

Delavski odbor proti kompanijski uniji

Atlanta, Ga. — Pokrajinski delavski odbor je odredil, da mora Republic Steel Corporation of Alabama priznati zastopnike jeklarske unije ADF in se pogajati z njimi in ne z zastopniki kompanijske unije. Slednja, pravi odbor, ni v smislu industrijskega zakona.

Ta odlok se tiče delavcev v Birminghamu in Bessemerju, kjer je v teku stavka. Pri odboru so se delavci pritožili, da družba diskriminira proti članom jeklarske unije. Odbor je tudi odredil, da mora družba uposliti vse stavkarje. Koliko bo veljala njegova beseda, je drugo vprašanje, ker so proti delavskim unijam posebno jeklarski baroni.

Svetovna delavska olimpijada v Pragi

Cleveland, O. — Tretja delavska olimpijada se bo letos vrnila v Pragi, v glavnem mestu Čehoslovakije, od 4. do 8. julija, poroča Joseph Martinek, češki delavski voditelj v Ameriki.

Na olimpijado odpotuje iz Amerike češka delavska telovadna skupina organizacije D. T. J. in skupina čeških delavskih Sokolov. Možno je, da se tema skupinama pridružio še druge atletske grupe. Prvi izletniki se bodo vkrkali 5. maja, drugi pa 18. junija. Izletnike bo vodila Skala State Bank, Cleveland.

Einstein Rooseveltov gost

Washington, D. C. — Profesor Albert Einstein in njegova žena sta bila gosta v Beli hiši v sredo zvečer. Ostala sta tamkaj čez noč.

Oblačilni podjetniki ne marajo pravilnika

Openšaparji se zatekli na sodišče po injunkciji proti NRA

New York. — V industriji za ženske obleke se je pričelo novo poglavje boja radi NRA. Na eni strani je International Ladies Garment Workers unija obtožila pred distriktnim odborom NRA večjo skupino podjetnikov kršenja pravilnika, na drugi strani pa je šlo 49 newyorških tovarnarjev pred zvezno sodišče v Distriktu Kolumbija, kjer iščejo injunkcijo proti izvajanju pravilnika in sploh skušajo razveljaviti ves "new deal".

V svoji pritožbi unija pravi, da večje število podjetnikov popolnoma ignorira pravilnik. Delavce silijo delati do 60 ur na teden, dasi pravilnik določa 40 ur maksimalnega delovnika. Tudi plačujejo jim kakor se jim poljubno.

To je že drugi naok oblačilnih podjetnikov, ki obratujejo znojne tovarne na vzhodu, na NRA. V Hartfordu, Conn., so nedavno dobili sodniško prepoved proti izvajanju oblačilnega pravilnika. Sedaj so se toliko opogumili, da so šli pred zvezno sodišče v Distriktu Kolumbija, kjer zahtevajo od sodišča, naj proglasi NRA in NRA za neustavno.

Kleec priporoča organiziranje industrijskih unij

New York. — Ameriško delavsko gibanje, ki se je pričelo pred petdesetimi leti organizirati v strokovnih unijah, ker je takrat le v teh videlo izboljšanje svojega položaja, mora adoptirati nove smernice, je rekel M. R. Kleec na banketu Liga za medsebojno pomoč. Ameriško delavstvo se mora organizirati v industrijskih unijah, katere zahteva nova doba, je njegovo mnenje.

Kleec je načelnik departmenta za industrijske študije Russell Sage ustanove. V svojem govoru je orisal razvoj Nire in naglasil, da zakon gospodarske obnove ne nudi veliko upanja za temeljito izboljšanje položaja delavcev.

Solski odbor izgubil bitko pred sodiščem

Bakerfield, Cal. — Višje državno sodišče je odločilo v prilog socialistični stranki in Uniji za civilne svobodščine, ki sta vložili tožbo proti okrajnemu šolskemu odboru radi odklonitve rabe šolskih prostorov za shode. Šolski odbor je zahteval kopije govorov vnaprej, kar je pomenilo cenzuro.

Državno sodišče je odredilo, da se mora šolski odbor držati državne postaje, ki določa, da smejo šole rabiti tudi skupine državljanov za svoje shode in sestanke. Obe organizaciji sta šli na sodišče, ker šolski odbor ni hotel dovoliti protestnega shoda proti kratenju civilnih pravic poljedelskim delavcem, ki so zastavkali zadnje jesem.

Splošne stavke živežnih delavcev ne bo

Cincinnati, O. — Hotel and Restaurant Intl. unija je umaknila oklice za splošno stavko hotelskih in restavracijskih delavcev, ko je Hugh Johnson zagotovil unijo, da bo pravilnik modificiran. Na stavko proti pravilniku je bilo samo v New Yorku pripravljenih 35.000 živežnih delavcev.

Koliko je NRA pripravljena izboljšati pravilnik, ni povedal tajnik mednarodne unije R. B. Hesketh. Unija zahteva skrajšanje delovnika na 48 ur na teden in minimalno plačo \$7.50 brez napitnine za strežajke.

Pamflet o združnem gibanju

Chicago. — Northern States Cooperative League je izdala brošuro na 48 straneh o združnem gibanju v Ameriki in v Evropi. Spisal jo je Hugh J. Hughes in je natrpna informacija o obsegu združništva. Stane 10c in se dobi tudi pri socialistični stranki, 549 Randolph St., Chicago. Naslov brošure je: Cooperation Here and Abroad.

Kovinarji izvojevali višje mezde

New York. — Po tritedenski stavki so kovinarski delavci izvojevali zvišanje mezde za 15 odstotkov in priznanje unije.

Moment sodbe v požigalskem procesu v Nemčiji. Ernst Torgler (spredaj na levi) in holandski mladenič Marinus Van der Lubbe, ki je bil kasneje obglavljen, s sklonjeno glavo.

Louis Adamski

SMEH V DŽUNGLI

AVTIOBIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leben

VIII

Nekega popoldneva pozno v letu 1926. me je vodila pot skozi Pershingov park. Spotoma sem se ustavil ter prisluhnil gruči gospodarskih razkolnikov, ki so se zbrali v parku, da bi dali duška svojemu ogorčenju in svoji modrosti. Sredi gruče je mlad prevratnik propovedoval zvezo vseh delavcev — v Los Angelesu neprijatelj predmet pogovora — in govoril o drugih sličnih stvareh.

"Sedaj pa dovolite, da vam jaz povem, kaj mislim," se je oglašil meščan srednjih let in premožen na pogled, ko je mladi prevratnik umolknil, da se usekne. "Po mojem mnenju trati čas in silo, kdor poskuša vzdramiti delavstvo. Deset let sem se mučil, da bi iz delavca napravil moža, zato govorim iz skušnje in vprašam: ali ste sedaj I. D. S.-ovci?"

"Ali ste sedaj I. D. S.-ovci?" so ga spraševali.

"Nisem. Prekratko je življenje, da bi človek zavrgel več ko deset let za tako brezupno početje, kakršne je poskus, organizirati ameriški delavski razred. Zdaj spadam med tiste, ki bi jih ta mladi mož nazval kapitaliste; podjetnik sem, ki zaposluje delo — in, pri Bogu!" je dodal ves zaripel od nenadne besnosti, "delavske pare plačujem kar le morem nizko za kar se da mnogo sile in moči."

Možakarjeva prostodušnost je vse osupnila. Vsi so onemeli strmeli vanj.

"Maso delavskega razreda," je povzel, "tvorijo klavrne, otopele živali — ne, niti živali ne, ker žival bi šla in se borila, bi grizla in suvala. Vaše delavske pare pa se ne bodo nikoli predrznile tako daleč, tudi če bi umirale od bede in gladi in bi jim otroci hodili odeti v cunje in cape. Mi podjetniki pa smo organizirani in zato lahko bolje privijamo odjemalce in izrabljamo delo — kakor vidite, imam vse vaše fraze v mezinu — toda delavstvo nima dovolj smisla in čuta za organizacijo. Nekaj ni v redu z delavstvom, manjka mu nečesa — sam vrag vedi, kaj naj bi to bilo, jaz tega ne vem!"

Začutil sem, da se je nekdo dotaknil moje roke, okrenil sem se in zagledal obtolčen, otekel obraz, ki je strmel vame z napol priprtimi, vodenimi očmi.

"Halo!" je zaklical človek. Spoznal sem glas Lonija Burtona. "Kaj za Boga pa se ti je zgodilo?" sem vprašal.

"Zbili so me," je odgovoril v zadregi in posevali pogled.

Potegnil sem ga iz gruče razpravljavev. Sedla sva na klopi.

Povedal mi je, da je delal pri gradnjah blizu Glendalea. Pred enim tednom se je odločil, da bo pustil delo, in delavski nadzornik mu je rekel, naj se zaradi plače zgleda v pisarni gradbene družbe naslednjega dne ob desetih. Ob določeni uri je bil na mestu in z njim se šest drugih delavcev, ki so kakor on odpovedali prejšnjega dne. Toda poslovodje, ki bi moral podpisati nakazila, ni bilo od nikoder do pozne opoldanske ure.

Loniju je bil to nov dokaz kapitalističnega izrabljanja delavskega razreda. "Naročeno nam je bilo, da moramo biti tu ob desetih zaradi nakazil," je rekel poslovodji, ko je stopil

iz avtomobila; "sedaj je dvanajst in mislim, da bi bilo prav, če bi nam plačali te dve uri, ki smo jih prečakali."

"Kdo za vruga pa mislite, da sem?" ga je nahnul poslovodja. "Ali mislite, da nimam nobenega važnejšega dela, kakor ukvarjati se z vašimi nakazili?"

"Ne, toda..."

"Molči in zapri svoja... usta!"

"Le pravično bi bilo tako..." je še spregovoril Lonie.

"Na pravico!" in poslovodja ga je oplazil naravnost po ustih.

Potem je eden od preddelavcev skočil k Loniju ter ga začel mlattiti po obrazu in telesu, dokler ga ni zbil na tla in mu zlomil dvojce reber.

Vprašal sem ga, kaj so delali ostali delavci, ko ga je preddelavec pretepal.

Osuplo se je ozrl vame.

"No — kaj naj bi bili delali? Stali so in gledali..." Pogledal je v stran in povesil oči.

Zdi se mi, da se je šele tedaj zavedel, da bi mu bili njegovi tovariši mogli, morda celo morali priskočiti na pomoč v tem enostranskem pretepu.

Vprašal sem ga, ali je slišal podjetnika, ki je malo prej govoril pod drevesom. Prikimal je.

"Kaj si si mislil pri njegovih besedah?"

Strmel je predse, ne da bi odgovoril. Težko mi je bilo. Kakšen smisel naj je imelo to vprašanje? Opazil sem, kako se je postaral. Pleša se mu je delala in zobe je imel vse gnile, brez dvoma zaradi slabe, nezadostne hrane, ki jo je imel v San Quentinu.

Strmel je predse, ne da bi se ganil ali znil karkoli. Slednjič mi je prišlo na misel, da sem mu ponudil nekaj denarja. Vzel ga je.

"Pridi me obiskat, Lonie," sem rekel in mu dal svoj naslov.

"Prav," je pritrčil.

Vedel sem, da ga ne bo.

Ločila sva se. Jaz v eno smer, on v drugo. Gledal sem za njim. Pri osemindvajsetih letih je bil star mož z razdejanim obrazom in polomljenimi rebri; klavrn, upognjen, kakor da ga je — poraženega križarja — ukrivil preogromen tovor.

Omega večera sem napisal v svoj dnevnik: "Videl Lonija Burtona... Živ dokaz je zame (v kratkem morda mrtev), da se posameznik ne sme zaplesti pregloboko v ekonomske in socialne spore in nasprotja ameriškega življenja. Posameznik je prešibek, da bi ga ta nasprotja docela ne omrežila, prerasila in strla, ne da bi imel od tega kdorkoli kaj prida in koristi..."

DEVETNAJSTO POGAVJE "Morilec" Woodrowa Wilsona

Med stavko I. D. S.-ovcev v San Pedru sem se, kakor sem že omenil, po Loniju Burtonu in tudi drugače seznanil z mnogimi I. D. S.-ovci. Med drugimi sem spoznal velikega, približno petinštiridesetletnega možakarja ostro rezanih potez, globoko vrutih, rjavih oči in gostih obrvi; levo nogo je imel v koleno trdo, da jo je moral pri hoji metati navzven v polkrogu. Očividno ni bil zdrav, toda krepak bil še vedno; vedno je po malem pokajševal in se odhrkaval. Njegov usnjati, podolgovati obraz in pa gladki črni lasje, ki so začenjali siveti nad ušesi, so nekoliko spominjali na Indijanca. Ko sva se spoznala, mi je pozneje enkrat povedal, da ima v žilah nekaj indijanske krvi in da je po rodu iz Colorada. (Dalje priložnost.)

MORSKA KAČA

Napisal Cami

Nekaj dni so vsi članki polni bolj ali manj podrobnih poročil o skrivnostni morski pošasti; ki so jo baje videli na bregovih škotskega jezera Loch-Neess. Tajinstvena zverina naj bi merila svojih 12 metrov, imela naj bi dolg, tenak vrat in prav majceno glavo ter se upa tudi na suho. Francoski humorist Cami si ni mogel kaj, da ne bi bil porabljen tako lepe priložnosti, pa je zapisal še zanimivejšo historijo o še strahotnejši morski pošasti. Samo da ne smejo naši čitatelji, ko bodo brali to dogodivščino, pozabiti, da se južni Francoski slasti Marseljšani, radi širokousti in jim zato ne gre vsega verjeti, kar nam pripovedujejo.

Sedel sem za pisalno mizo, zatopljen v težke misli. Imel sem napisati krajšo dramo za redakcijo, pa mi ni in ni hotelo nič pravega priti na pamet. Tedaj mi pa sobarica najavi prijatelja Marija iz Marsella.

Kakor vihra plane Marij v sobo in brez sape zavpije: "Ali ste že napisali svoj današnji članek?"

"Ne," sem odgovoril. "Pravkar si z njim ubijam glavo..."

"Pustite svojo glavo pri miru! To pot vam bom jaz napravil članek, in še kako senzacionalnega! Zakaj povem vam, da sem 'jo' videl!"

"Koga ste videli?"

"Koga neki! Morsko kačo! Da, jaz sem jo videl, jaz, Marij

Estrebefigüe iz Marsella! Saj zadnje dni ljudje drugače ne govore kakor o morski kači. Skoti trde, da so jo videli v svojem Loch-Neškem jezeru. Smešna domišljavost! Ali je pa — kar ni izključeno — več morskih kač. Vsekako je moja tako neznanstveno velika, da je škotska v primeri z njo nebogljeno črvček! Toda čas je, da vam začnem pripovedovati. Kakor veste, imam navado, da prebijem zadnje dni vsakega leta na Angleškem. Če vam leto in dan provansalsko sonce sije na glavo, se človeku nehotе zahoče londonske megle; meni vsaj za izpremembo neizrekljivo dobro de. Prejlanji teden torej se vam peljem s svojim malim avtom proti Boulognu. Toda v luki me je čakalo neljubo presenečenje. Morje je bilo tako viharno, da se ladje niso upale vsidrati in so križarile pred pristaniščem. Da si preženem čas, poženem malo po nabrežju. Tako sem prišel precej na samo, ko se mi zdajci zazdi, kakor bi me nekaj z avtom vred dignilno kvišku. Potres? Skrdlim se ven in vidim, da sedim na jeziku.

"Kako ste rekli, na jeziku?"

"Da, na pravem, pravečem, velikanskem, sluzavem, pošastnem jeziku, ki je moj avto počasi vlekel proti morju. Obrnil sem vzvod in hotel pognati zadenski, da se rešim. Na žalost prepozno! Zakaj tisti mah se

vzdigne iz morja pošastna glava, glava morske kače, tolikšna ko notredamski zvonic, bogme da — če ne večja!

Nisem več utegnil presoditi strašne usode, ki se mi je pisala, zakaj že me je jel velikanski jezik vleči v široko odprto žrelo predpotopne zverine. Videl sem velike, ostre zobe, podobne kapnikom v podzemeljskih jamah. Toda v tistem strašnem trenutku se mi zabliska rešilna misel. Poženem avto na največjo hitrost in zdrim skoraj v skoku naprej, da zbežim pred zobmi, ki se s peklenjskim treskom za menoj zapro.

Komaj imam žrelo za seboj, ko vidim, da se odpira pred menoj nedogledna notranjost morske kače, široka ko avtomobilska cesta, in niti tema ni bilo na njej! Bil je nekaj fosforescirajoč lesk, izvirajoč očividno od nešteti rib, ki si jih je pošast privoščila za zajtrk. Tak občutek sem imel, kakor bi drvel v razsvetljen predor.

Zdajci pa, na ovinku enega od čreves, zagledam čez pot razpet napis:

"Hotel du Nord. Table d'hote. Garaža."

Prvi mah sem si dejal, da sem znorel. Hotel v morski kači — ne, to je še za Marija Estrebefigüa preveč! Gotovo sem se v deliriju! Toda kmalu sem moral ugotoviti, da ne gre za varljivo fато morgano. Zakaj

pri glavnem vходу malega, iz lesa zbitega hotela se pokaže krčmar, z belo čepico na glavi, in me vpraša, ali se ne bi pri njem ustavil.

Ves bebast stopim iz avta, in tedaj mi krčmar v nekaj kratkih stavkih popiše svoj doživljaj: njegov hotel je stal tik na bretanjski obali, pa ga je med nekim viharjem odplaval val in ga nato morska kača požrla.

Več gostov, ki so bili mirno spali v svojih posteljah, se je zjutraj zagledalo zdrave in cele v drobno morske kače... Od takrat je krčmar svojo obrt kar tu izvrševal in sprejemal potnike, ki jih je pošast od časa do časa pogoltnila.

"Ta trenutek imam deset gostov," je končal krčmar. "A stopite vendar bliže... avto bo že natakral spravlil v garažo."

Stopil sem v malo obednico, kjer so bili gostje že zbrani. Povedal so mi, da čisto dobro žive, zakaj ribe, šoljke, morske jegulje in rake je morska pošast po večini cele požrla in tako je imel krčmar vsak dan lepo izbero. Vrhu tega je zverina pogoltnila zmerom kak sveženj blaga ali manjše zaboje in krčmar je našel v njih vse mogoče reči, kakor konzerve, začimbe, sočivje in druge kuhinjske potrebščine. Priznati moram, da sem pri njem zelo dobro jedel, že zato, ker sem imel v avtu veliko košaro svežega česna. To neobhodno južnofrancosko specialiteto sem zmerom jemal s seboj na izlete, da sem si dal v gostilnah napraviti svojo najljubšo jed, marseljsko bouillabaisse. (Prodansalska narodna juha: ribe, kuhane na vodi ali belem vinu, s česnom, peteršiljem, žafranom, poprom, lovrom itd.)

Tudi krčmar hotela du Nord se je, pokazal imenitnega kuharja: skuhal mi je ribe z žafranom in česnom, kakor jih niti v Marsellu ne bi boljših dobil. Tako se mi je pomalem vrnila dobra volja. Krčmar mi je dejal: "Upam, da boste ostali moj stalen gost... saj ni upanja, da bi se kdaj od tod rešili! Sicer pa... ravno včeraj mi je eden izmed novodošlecev pravil, da stresa svet strašna gospodarska kriza... nu, potem nam je tu že lepše, vsaj skrbim nimamo!" "Ne, ne!" sem vzkliknil. "Brez Marsella ne vzdržim!"

In tako se pol ure nato spet odpravim na pot. Sklenil sem, da se moram za vsako ceno rešiti iz morske kače. Oni čudni predor se je jel po enourni vožnji vse bolj zoževati, zraven se je pa začela ta hentana morska kača kriviti in zvijati kakor iz uma; da sem delal s svojim avtom na hodnikih pravcate loopinge kakor letalski akrobat... Mislim, da so pošasti nagajale česnovе dišave!

Utegnile so miniti kakšne tri ure, kar sem zapustil hotel, ko nenadoma zagledam nedaleč od sebe "izhod". Žožel se je in širil v rednih presledkih. Poategnem uro iz žepa, naglo preračunam, nato pa v odločilnem trenutku z vso silo poženem in zletim ko blisk skozi izhod. Bleščeč solčni dan me pozdravi... avto je privozil na trdna tla!

Prihiteli so ribiči, strmeli vame ko v svetovno čudo in mi nato povedali, da se nahajam na angleški obali.

"Imenitno!" sem zavrisnil. Prosil sem jih, naj mi pokažejo najbližjo pot do ceste, ki drži iz Folkestonea v London. Ko sem prispel na široko asfaltno cesto in zdrvel proti Londonu, se mi je šele odprlo, da sem uresničil enega izmed najdržnejših načrtov modernega časa.

"Kateri načrt?" sem osupnil. "Se vprašate?! Nu, predor pod Rokavskim prelivom!" je skromno odgovoril Marij.

Velik glas

Pevka: Ali ste opazili, kako je moj glas napolnil vso koncertno dvorano?

— Da, mnogo poslušalcev je celo odšlo, da bi napravili prostor vašemu glasu.

"Kako so bile kaj všeč vaše moze pijavke, gospa Drenovec?"

"Hvala, gospod doktor, izredno; prve je kar surove pojedel, naslednje pa sem mu morala speči."

Diskuzija o Poljšakovem mazilu

Deljena mnenja dunajskih zdravnikov

Nedavna seja dunajske zdravniške družbe je bila tudi za nas v toliko zanimiva, ker je bila na sporedu diskuzija o mazilu proti raku našega rojaka, bivšega učitelja Poljšaka.

Glavno poročilo je imel dvorni svetnik prof. Franke, ki je poročal o svojih triletnih izkušnjah s tem mazilom. Poudaril je, da ne gre za kakšno čudežno sredstvo, pač pa je videl in demonstiral veliko številno primerov, v katerih je imelo Poljšakovo lečilo zelo ugoden učinek na zločeste oteklina. V zdravniških rokah predstavlja to zdravilo vsekakor dobro sredstvo. Dogajajo se sicer primeri naknadne krvavitve in izredno močne bolečine tega postopka se niso dale odpraviti, vendar ni mogoče oporekati, da so bili mnogi primeri zvezani z dolgotrajnim uspehom.

V debati je tudi prof. Schreiber podpiral Funkejeva izvajanja, vendar je omejil uporabo Poljšakovega mazila glede raka na sluznicah. Docent Demel se je izjavil proti mazilu, ne samo zaradi bolečin, temveč tudi zaradi tega, ker je še vprašanje, da-li ima specifičen učinek na obolelo tkivo, in ker zavoljo velike količine arzena niso izključene zastrupitve. Dr. Alfred Neumann je menil, da bi se dale bolečine odpraviti morda z vsakodnevno previtjem.

Prof. Derk se je izjavil odločno proti mazilu, ker so nastale pri vseh primerih, ki jih je obravnaval, recidive, zaradi katerih je moral bolnike zdraviti z drugimi, uspešnejšimi načini. Prof. Wasicky je podčrtaval izredno strupenost mazila, ministerialni svetnik Majer je dejal, da so morali prošnjo izumitelja za dopustitev preparata odkloniti, ker je kemična analiza pokazala drugačno sestavo, nego jo je sam navedel.

Prof. Latzko je menil, da bi se dalo mazilo uporabiti v primerih slučajnih in bi se ga sam ne branil, dasi je sam pristaš operativne terapije. Prof. Volk je povedal iz dolgega prakticanja z mazilom, da je dalo dobre rezultate samo v lahkih primerih, v težkih pa je učinek povsem izostal. Roentgenolog Schwärz je omenil, da so med posameznimi vrstami kožnega raka mikroskopske razlike in da so predvajani ugodni primeri morda v kakšni zvezi s histološko zgradnjo. Prof. Kren je nastopil proti tajinstvenosti, s katero so hoteli uvesti mazilo in je označil za zdravnika nevedno, da bi delal s tajnim sredstvom. Prof. Funke je nato v sklepi besedi pristal na to, da je treba skrbno izbrati primere, ki bi jih ob-

ravnali s Poljšakovim zdravilom. Kirurške primere bi se moralo izključiti iz tega postopka, a tudi tudi v primerih, ko operacija ni mogoča, bi moralo postopati zelo previdno.

VLADA PROTI ROMANJE NEZAPOSELENCEV

Vlada hoče preprečiti tujim dansko romanje nezaposlenih širom dežele. Federal Emergency Relief Administration je pregovorila železniške družbe, naj omejijo zlorabo pravožen akritih potnikov. Te državne in mestne oblasti strožje izvrševale zakone proti "hitch-hiking" po avtomobilu. Svrha tega strožjega postopka je, da se romanje ustavi kajti ljudje, ki niso stalni, več trpijo ob sedanji depresiji. Ne dobivajo podpore ali delavnikov.

Vlada pa ustanovi približno 2000 središč za oskrbo romanih nezaposelencev, kjer bodo stan, hrano in zdravniško oskrbo. Dosedaj je FERA dodelila \$3,606,500 za oskrbo teh ljudi v 36 državah.—FLIS.

NUGA-TONE OJACA VAŠE ORGANE

Ako so vaši organi slabi in se počutite utrujeni, vzemite NUGA-TONE — to zdravilo, ki je napravljeno iz naravnih izvlečkov vseh kritičnih organov v vašem telesu. NUGA-TONE daje novo zdravje in očišča celotno telo.

NUGA-TONE je zdravilo, katerega ni slaboten bolečav človek moral vzeti. To je vse, kar potrebujete, da se vrnete k vašim običajnim dejavnostim. NUGA-TONE ni zdravilo, ki bi vam škodovalo.

Zastoj na poskušnjem proti revmatizmu

Imamo domalo vsi revmatizem, ki ga povzročajo poškodbe vseh sklepov. To je bolečina v sklepih, ki jo povzročajo različni vzroki, ki jih je težko zdraviti. ZASTOJ na poskušnjem je zdravilo, ki vam pomaga pri revmatizmu. ZASTOJ je zdravilo, ki vam pomaga pri revmatizmu. ZASTOJ je zdravilo, ki vam pomaga pri revmatizmu.

ROSE RHEUMA TAB. CO.

(Dept. 14)
3516 No. Irving Ave. Chicago, Ill.
Pošljite mi polni zavitek Rose Rheuma Tab. poštne prosto. Jaz bom za vas vse potrebno naredil. ZASTOJ na poskušnjem je zdravilo, ki vam pomaga pri revmatizmu. ZASTOJ je zdravilo, ki vam pomaga pri revmatizmu. ZASTOJ je zdravilo, ki vam pomaga pri revmatizmu.

DR. WEEKS, SUCCESSOR TO
HAYES DENTAL OFFICE
Hrs.—4:30 A. M. to 8:30 P. M.
Tel. Harrison 9751
Consistently Low Prices
326 S. STATE ST.
Opposite Davis Store, 2d Floor

Najzanesljivejše dnevne listvske vesti so v dnevniku "Prosveta." Ali jih čitate vsak dan?

PRIPOROČILO!

Podpisana priporočam rekam na severni strani mesta svoje delikaten trgovino. Sveža zelenjava in sadje. Dobra postrežba, niska cena. Priporočeno tudi na doma. **MIDWEST STORE**
1891 Maud Ave., cor. Osgood Ave.
Telefon: Diversey 4750 Mary Kalene Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in ghode, vizitnice, časopisne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cena smerna, unjsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 4994
Chicago, Ill.